

ÜVEG. CSAK ÜVEGBŐL VOLT(AK)

JÓDALRÓZSA

Üveg. Hatalmas üvegfelületek. Üveg. Hatalmas, több négyzetméteres üvegfelületek. Üveg. Kirakatok. Óriáskirakatok öblös üvegszobái. Üveg. Óriáskirakatok öblös üvegszobáinak végtelen sora. Üveg. Üvegajtók. Lengő üvegajtók. Síkos felületű üvegajtók. Hangtalanul egymásba csúszó fémkeretes üvegajtók. Automatikusan, nesztelenül tároló-záruló üvegbejárat.

Földszinti üvegcsarnok. Földszinti üvegcsarnok üveggondolákkal. Üveggondolák mértani pontosságú, szabályos üvegutcácskái. Üveg főutak, főutcák, mellékutcák, elágazások. S a falak mellett szorosan egymáshoz simulva üvegszekrények. Üvegszekrények üvegpalcokkal. Üveg-üveg-üveg. Szikrázó, fénytörő, fénynyelő, színes, szivárványlító üveg. Üveg és tükör. Vásárló-ellenőrző, vásárló-kémlelő-leleplező tükrök. A mennyezeten, a sarkokban, rejtett kiszögellésekben, oszlopokon. A karcsú, tükörlemez oszlopokon, amelyek olyan szabályosan tagolják a földszinti csarnokot. Fémszálakon alácsüngő üvegtáblák cirkalmas, kalligrafikus betűkkel kérkedő feliratokkal: „Húsáru”, „Édesség”, „Csemege”, „Gyümölcs”, „Fagyasztott áru”, „Szeszes italok”, „Üdítők”, „Fűszer”.

Egy fuvallat meglebegteti a feliratos üvegtáblákat. A táblák tehetetlenül inganak-lengenek a hatalmas vásárcsarnokban. Könnyű por száll fel róluk. Egy fuvallat megcsörrenti a kristályfityegős óriáscsillárokat. A kristályfityegők össze-összekoccannak. Könnyű por szállong körülötük. Honnan ez a fuvallat? Honnan ez a szemtelen fuvallat? Most az üveggondolákon szánkázik végig. Megrezegteti a gondolák műdiffenbachiáit, műpáfrányait, múrózsáit. Játékos porszemcsék vibrálnak körülöttük. Alattuk, a gondolákban nagy-nagy üresség. Nagy fehér üresség.

A születésnap i oroszkrém- és dobostorták helyén, a vajas-csokoládés-mogyorós süteménycsodák tömött tálcái helyén, a fényes celofánnal borított túrós-töpörtyús-köménymagos pogácsák bumfordi negyed- és félkilós csomagocskái helyén most néhány színehagyott mignonpapír árváldok, egy tépett tortacsipke-alátét és egy köteg szalaggal átkötött papírtálca.

– A mignonpapírokról és a papírtálcákról kérek egy kistotált.

Tik-tik-tik, nyikorognak-csapódnak az operatőrök-világosítók-segéd-rendezők jövés-menése nyomán az élelmiszerosztályt a férfikozmetikától és a női illatszertől elválasztó ügyes kis nikkel forgókapuk. Tik-tik-tik-tik-tik . . . majd Csatt! – szánkázik arrább egy tucat gondosan egymásba rakott fém vásárlókosár, amelybe véletlenül bele-rúgtak. Puha „szánkónyom” marad utánuk a poros padlón.

„Pipereszappan” hirdeti az üvegtábla, s alatta, az üveggondolában szabályos kis téglalapok, négyszögek: hajdani toaletszappan-tornyocskák poros nyomai. Egy másik gondolában törött borotvavizes üveg és egy papírjába rozsdásodott zseilet. Egy használt papírzsébkendő. Egy fogpép.

– Ide nézzetek: egy fogpép!

– Fogpép?! Hol? Osszuk kétfelé.

– Háromfelé, srácok! Hetek óta szappanporral mosom a fogam.

– Nincs szerencsénk. Ez csak a doboza.

Üveg. Üveg. Üveg.

Üvegkirakatok. Üveggondolák. Üvegszekrények. Üvegpalcok.

Üres üvegkirakatok. Üres üveggondolák. Üres üvegszekrények.

Üres üvegpalcok.

Szikrázó, szivárványló, fénytörő, fénynyelő üveg. Csilingelő kristálycsillárok.

Az egyik üvegpulton ragpapírtömb. Ragpapírtömb örökíróval. Ezeket itt felejtették. Itt felejtették azok, akik valamikor még hetente, majd naponta, végül már szinte óránként cserélték, átragasztották az árat.

– Kérek egy közelképet a ragpapír-göngyölegről és az örökíróról. A ragpapírgöngyölegről és az örökíróról az üres üveggondolában. Az üres üveggondolák végtelen sorában. Ebben a nagy-nagy, poros, csillámló ürességben. Érzékeltessétek a teret! Kistotál, majd nagytotál.

Ott! Mi az ott? Valami mozdult! . . . Mozog ott valami? . . . Á, hallucinálok . . . – Akkor most menjünk egy emelettel feljebb!

Menjünk mozgólépcsővel? Menjünk mozgólépcsővel?

A mozgólépcső. A mozgólépcső párhuzamos, lefelé-felfelé ívelő elegáns fémvonalai. Amikor felépült a nagyáruház, a bátyámmal és a barátaival hetekig le s fel vittük magunkat a mozgólépcsővel. Le-fel, le-fel. Hová lett a bátyám? Hová lettek a barátai? Hová lett a lépcső nyüzsgő, zajongó, örökké siető tömege?

A mozgólépcső áll. A mozgólépcső áll. Műanyaggal bevont fogódzója jéghideg. Jéghideg. Akárcsak ezek az üvegsarnokok. Ezek az üveg folyosók. Termek. Termek. Termek. Emeletek. Emeletek. Egy helyben toporgó mozgólépcsők.

A lépcsőforduló. A lépcsőfordulóban az automata hintaló. Egy lovaglás a játékpacival – egy dinár.

Az automata paci! Két szeme kivájva. Két szeme kivájva. Üres szemgödreivel engem bámul. Üres szemgödreivel minket bámul. Akárcsak . . . Akárcsak ott. Akkor. Azok . . . Ne felvételezettek! Ne felvételezettek! „Méteráru.” Üres üvegszekrények. Üres polcok. Üres gondolák. Egy árcédula. Valamelyik posztóbáláról szakadhatott le. Valamikor. Hová lettek a szövetek? A selymek? A vásznak, barhentek, köpperek, lüszterek, taftok, zsorzettek, kordbársonyok, műszálas anyagok? Hová?!

„Kalapok.” Üres üvegszekrények. Üres üvegpalcok.

„Alsónemű.” Egy gomb.

„Bőráru.”

– Egy árny!

– Hol?

– Ott . . . Abban a tükörben villant meg . . .

– Álmodsz. Itt csak csend van, por, jó süppedős por, nagy-nagy üresség.

Nagy-nagy csend.

Álló mozgólépcsőkön bandukolunk felfelé. Egyre feljebb és feljebb. Emeletről emeletre. Léptünk visszhangzik a fémlapokon.

Mi ez? Kialudt a villany.

– Ki oltotta el? – Hanyadik emeleten vagyunk? Szóljatok már! – Jaj!

– Mi van? Itt vagyunk. – Vigyázzatok! Itt *vannak!* – Kik? – Hol? – Itt *vannak!* – Kik? Kik *vannak?! –* Tömeg . . . Tömeg . . . Emberek . . . Vigyázzatok! – Hol egy zseblámpa!? – A kapcsolót!

– Végre! . . . Ó! Ó . . . Hát ők azok . . . A készruhaosztály bábu.

A készruhaosztály bábu. Szépen formált lábuk lépésre lendül. Tojásdad arcuk személytelenül mosolyog.

Mosolyog? Szemük kivájva. Egyikük fejét töből lemetszették. Karjaik, mint a milói Vénuszé, letörve. Utolsó öltözéküket is letépték, lehasogatták, elrabolták. Azt a vörös parókását valaki át is dőfte.

– Forgassunk?

– Forgassatok. Kistotál, nagytotál, premier plan. Ezt a megbecstele-
nítettet gro-planban kérem. De előbb békaperspektívából. S végül az
egész készruhaosztályt felülnézetből. Kocsizhattok is. Egyik próbaba-
bától a másikig. Egyiktől a másikig.

Tömeg. Próbababák tömege. Kívájt szemű, letört karú, átszúrt papír-
masé-emberkéek közel- és távolnézetből . . .

– Mi van veled? Hogy tartod azt a kamerát? És miért te felvételezel?
Hol van Karcsi? Én Karcsit kértem.

– Karcsi? Karcsi . . . kiment . . .

– Persze. No igen . . . És Igor? Ő is . . . kiment?

– Nem. Őt kényszerszabadságra küldték. Mint munkaerő-fölösleget.
Az operatőrök közül csak én maradtam. A mi osztályunkon már csak
én.

– Jó. Akkor felvételezz. Ahogy tudsz.

Fogasok. Vállfatartó villogó fémrudak. Villogó üres fémrudak. A be-
zuhogó napfényben szikrázó üres fémkampókkal . . . Csrrr! Csrrrrrr! . . .
Hogy csörögnek-csattognak az üres kampók. – Kérek egy képsort arról,
ahogy az üres fémkampók végigszánkáznak a fémrudakon. Először
balról jobbra. Emeljétek meg az állvány bal sarkát, hogy legördüljenek.
Úgy. Most ugyanezt jobbról balra. – Micsoda csörömpölés! Félelmetes.
„Cipők.”

A lábbeliosztály szabályos kört formázó műbőr ülőkéi. Összehasogat-
va, késsel feltépve. – Közelkép! Látsszon a kilógó sárga szivacsbélys.
Meg ez a letört székláb. Köszönöm . . . Most menjünk át a játékosztályra.

– Melyik az?

Melyik is? Ebben a tátongó ürességben könnyen eltéved az ember . . .
Egy kipukkadt (kiszúrt) labda. Ez lehetett a játékosztály. Ez lehetett.

Polcok. Gondolák. Fogasok.

Üres polcok. Üres gondolák. Üres fogasok.

Egy képeskönyv kitépott oldala, rajta rózsaszín malacka. Rózsaszín
malacka, versikével: „Röf-röf-röf, jönnek a pocák. Sonkalábú guci néni
oda . . .” A többi letépve. Ugyan mit akarhatott a sonkalábú guci néni?
És mi lett a leporellóval? Meg a mesekönyvekkel? A játékokkal? Eljutot-
tak-e a gyerekekhez? Akár enyveskezű „megtalálói” gyerekeihez, de
gyerekekhez? Vagy elégették őket? Hiszen már alig van gyerek. – Pali,
örökítsd meg ezt a csonka oldalt. Kocsizz rá a szövegre. Úgy. S most ezt
a loknis babaparókat vedd fel . . . Meg ezt a kereket itt a pulton . . . –
Ugyan minek a kereke lehetett? Kisautóé? Kistraktoré? Ha Dénes a behívó

elől nem menekül ki külföldre, már nekünk is lehetnének gyerekeink. Sonkalábú guci néni . . . – Vegyétek ezt az egyetlen kinyiffant labdát középre, hogy a sok üveg és tükör visszatükrözze, megsokszorozza. Pergesd meg, hogy a felvételeken olyan legyen, mintha sok-sok labdává osztódna szét . . . Most, gyerekek, kaleidoszkópszerűen: labdák csillag alakban, labdák kristályalakzatokban . . . labdák . . .

– Maga . . . sír?

– Nem, dehogy! Csak ez az üvegtáblán bezuhogó napfény, ez a sok üveg meg csillár meg tükrös oszlop vakít . . .

S az álló mozgólépcsőkön ismét feljebb. Feljebb és feljebb.

– Most hol vagyunk? Hol vagyunkvagyunkvagyunk?

– A legfelső emeletententen . . . Itt voltak a sátrakrakrak . . . a bútorokrokrok . . . fürdőberendezésekseksek . . . motorokrokrok . . .

Mekkora terület! Milyen tágasság! Itt nincsenek gondolák, polcok és pultok. Azért is *visszhangzik* ennyire. Micsoda tér! És ez a töméntelen üvegtábla körös-körül . . . és a fejünk felett . . . Akár egy üvegház . . . Jéghideg, szikrázó üvegház.

– Fényképezetekzetekzetek! Pontosansansan! Precízenzenzen! For-gassatoktoktok! És ügyeljete a részletekzerere! Egy-egy találólóló rész-letletlet néha a jól megkomponálnálnálnált egésznél is többet mondmond-mond . . . Mindent belebelebele: kistotáltáltál . . . nagytotáltáltál . . . premier planplanplan . . .

Már megint az az árny! . . . Odatapad a falhoz. Ki lehet? És miért követ bennünket emeletről emeletre? – Hé, maga! – Nem válaszol. Úgy tesz, mintha nem hallaná . . . Most csendben megközelítem . . .

– Ne jöjjenek közelebbblebbblebb, mert lövökvökvökv!

– Ki magagagaga? És mit akar ittittitt?

– Ezt inkább én kérdezhetném maguktóltóltól . . .

– Hát csak kérdezzezezez . . .

– Kérdezemzemzem is! Hogy mertek idejőnninini? Hogy mernek itt filmezninini?!

– Miért? Tiloslosloslos?

– Mit akarnaknaknak ezzel a filmmelmelmelmel?

– Csak megörökíteniteniteniteni . . . azt ami megmaradtradtradt . . . ami még megmaradtradtradt . . .

– Kotródjanajnajnajnak! Nem kell!! . . . Nem szabad, hogy nyomama-mama maradjonjonjon!

– És ha nem megyünkgyünkgyünkgyünk?!

– Akkor felrobbantomtóm ezt az egész kócerájtrájtrajt! Kamerás-tultultultul . . .

Ez képes rá!

– Akkor pedig kamikazezeze leszelszelszel!

– Kamikazezeze?

– Velünk együtt te is felrobbanbanszsz . . .

Csend.

Csend. Gondolkozik. Gondolkozik!

Gondolattanul meredek a semmibe. Semmi előttem, semmi utánam, semmi körülöttem. Körülöttem. Érdekes, mennyire mindegy lett . . . A sok üveg vibrál, játszik, fénylik, megsokszorozódva örvénylik körülötünk. Szédülök? Sírok?

– Ide a kamerátrátrát, árulóklóklók!

– Ne! Marha! Ez egy tökéletesesensens objektívítívív dokumentumfilmfilmfilm . . . Aki az igazságot nem bírja elviselniselnelni . . .

Fény! Éles, akár a kés. Minden mozgásban van körülöttünk. Üveg-táblák hasadnak, repednek szilánkokra, felrobban és eltűnik fejünk fölül a tető . . . Repülünk. Repülünk . . . Körülöttem karok, lábak, csonka törzsek röpködnek. Emberi testrészek? Próbababák művétagjai? . . . Alattam a város. A szülővárosom. Sok-sok épület. Üvegépület. Gyönyörű, nekem drága üvegépület. Sorra hasadnak meg, változtatnak pillanatok alatt csillag-, ásvány- és virágalakzatokat, mint sok-sok állandó mozgásban levő, szikrázó kaleidoszkóp . . . Vakító vörös . . . fehér . . . arany robbanássorozat az egész tömkeleg alattunk . . . Egyre feljebb emelkedünk. Egyre feljebb. Mindent látok innen. Mindent kiválóan látok. És egyszerre mindent jobban megértek . . . Közben pedig repülök, iramlok egyre feljebb és feljebb, egyre feljebb és feljebb . . .